

Věta 19.4. Bud' $\underline{F}: \Omega \rightarrow \mathbb{R}^m$, $\Omega \subset \mathbb{R}^m$
oblast. Potom je ekvivalenci:

(1) $\underline{F}$ má v Ω potenciál

(2) integrál z $\underline{F}$ nerovinné v Ω nezávisle

důk. (1) $\Rightarrow$ (2) ... ihned z Lemmatu 19.2:

bud' $U(\underline{x}): \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ potenciál $\underline{F}(\underline{x})$

$\underline{x}_0, \underline{x}_1 \in \Omega$ libovolné body

$\gamma \subset \Omega$ ... křivka od $\underline{x}_0$ do $\underline{x}_1$

$$\Rightarrow \int_{\gamma} \underline{F} \cdot d\underline{s} = \underbrace{U(\underline{x}_1) - U(\underline{x}_0)}$$

nerovinné nezávisle

(2) $\Rightarrow$ (1): cíl $\exists U: \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ vždy C^1

$$\text{t.j. } \nabla U = \underline{F} \text{ v } \Omega$$

fixuj $\underline{x}_0 \in \Omega$ pevné, libovolné,

a definuj:

$$U(\underline{x}) = \begin{cases} 0, & \underline{x} = \underline{x}_0 \\ \int_{\gamma} \underline{F} \cdot d\underline{s}, & \underline{x} \neq \underline{x}_0 \end{cases}$$

kdě $\gamma \subset \Omega$ je libovolná křivka,
jdoucí od $\underline{x}_0$ do $\underline{x}$.

konstrukce: γ křivka (Ω oblast)
musí být libovolná (díky (2))

slučná rovnice:

$$\frac{\partial U}{\partial x_j}(\underline{x}) = F_j(\underline{x}),$$

(*) $\forall \underline{x} \in \Omega, j=1, \dots, n$

fixujeme $\underline{x}_j$:

$\gamma \dots$ (nějaké) křivka od $\underline{x}_0$ do $\underline{x}$
 $h \neq 0$ malé číslo

$\beta_h \dots$ úsečka od $\underline{x}$ do $\underline{x} + h \underline{e}^j$,

kdě $\underline{e}^j = (0, \dots, 1, 0, \dots)$

$\uparrow$ j -tá pozice

$$\underline{\gamma}(t) = \underline{x} + t \underline{e}^j, \quad t \in [0, h]$$

$\dots$ parametrisace β_h

$\gamma \oplus \beta_h \dots$ křivka od $\underline{x}$ do $\underline{x} + h \underline{e}^j$

$$\text{mehr mit: } \frac{1}{h} (U(\underline{x} + h\underline{e}^j) - U(\underline{x}))$$

$$= \frac{1}{h} \left(\int_{\gamma \oplus \beta_h} \underline{F} \cdot \underline{ds} - \int_{\gamma} \underline{F} \cdot \underline{ds} \right)$$

$$= \frac{1}{h} \left(\int_{\gamma} \underline{F} \cdot \underline{ds} + \int_{\beta_h} \underline{F} \cdot \underline{ds} - \int_{\gamma} \underline{F} \cdot \underline{ds} \right)$$

$$= \frac{1}{h} \int_{\beta_h} \underline{F} \cdot \underline{ds} = \frac{1}{h} \int_0^1 \underline{F}(\underline{\psi}(t)) \cdot \underline{\psi}'(t) dt$$

$$\left(\begin{array}{l} \text{weil } \underline{\psi}'(t) = \underline{e}^j, \forall t \\ \text{so } \underline{F}(\underline{\psi}(t)) \cdot \underline{\psi}'(t) \\ = \underline{F}(\underline{x} + t\underline{e}^j) \cdot \underline{e}^j = F_j(\underline{x} + t\underline{e}^j) \end{array} \right)$$

$$= \frac{1}{h} \int_0^h f_j(t) dt, \text{ wobei}$$

$$f_j(t) = F_j(\underline{x} + t\underline{e}^j)$$

mějme: $f(t)$ je spojitá v okolí 0

$$\text{Věta 9.6.} \Rightarrow \frac{1}{h} \int_0^h f(t) dt \rightarrow f(0),$$

tg. (*) platí.

maňc: $\tilde{F} = \nabla U$ spojitá $\Rightarrow U \in C^1$.

Věta 19.5. Necht' $\tilde{F}: \gamma \rightarrow \mathbb{R}^m$,

γ je orientovaná křivka, $\tilde{T}: \gamma \rightarrow \mathbb{R}^m$
slučný vektor ve shodě s orientací.

$$\text{Potom: } \int_{\gamma} \tilde{F} \cdot \tilde{ds} = \int_{\gamma} (\tilde{F} \cdot \tilde{T}) ds.$$

ds BUENO. γ .. jednoduchá křivka
 $(\varphi(t), [a, b])$ ... parametrizace
ve shodě s orientací

označ. $f = (\tilde{F} \cdot \tilde{T}): \gamma \rightarrow \mathbb{R}$

$$\text{P.S.} = \int_{\gamma} f ds = \int_a^b f(\varphi(t)) \|\varphi'(t)\| dt$$

ansatz: $\int (\underline{\varphi}(t)) = \underline{F}(\underline{\varphi}(t)) \cdot \underbrace{T(\underline{\varphi}(t))}_{\substack{\text{má je} \\ \text{ve shodě}}}$

$\frac{(+)\varphi'(t)}{\|\underline{\varphi}'(t)\|}$

$$= \int_a^b \underline{F}(\underline{\varphi}(t)) \cdot \underline{\varphi}'(t) dt = \int_{\gamma} \underline{F} \cdot \underline{ds} = \text{L.S.}$$

Věta 19.5. [Gauss.]

def. $g(\Omega, \underline{F})$ ... dvojitý výrok: věta zlatí pro pole $\underline{F}$ v oblasti Ω

1. KROK: invariance vůči posunům (jasné)

a otočím) tj. $g(\Omega, \underline{F}) \Leftrightarrow g(\hat{\Omega}, \hat{\underline{F}})$,

$$\text{ kde } \hat{\Omega} = \{ R\underline{x}, \underline{x} \in \Omega \}$$

$$\hat{\underline{F}}(\underline{x}) = R \underline{F}(R^{-1}\underline{x}), \underline{x} \in \hat{\Omega}$$

přičemž R je matice (lin. zob.)
otočím v $\mathbb{R}^2$

P.S. snadné, neboť $\boxed{\hat{F} \cdot \hat{n} = F \cdot n}$

(stejně jako u rovinných skalárních součinů)

L.S. nutno uvést, že $\boxed{\operatorname{div} \hat{F} = \operatorname{div} F}$

$$\underline{\text{důk}}: \operatorname{div} \hat{F} = \operatorname{tr} \nabla \hat{F}$$

$$= \operatorname{tr} (R \nabla F R^{-1})$$

$$= \operatorname{tr} \nabla F = \operatorname{div} F$$

(podobnost matice zachová stopu)

---

2. KROK: princip skládání

$$g(\Omega_1, \underline{F}) \pm g(\Omega_2, \underline{F})$$

$$\Rightarrow g(\Omega_1 \cup \Omega_2, \underline{F})$$

$$g(\Omega_1 \setminus \Omega_2, \underline{F})$$

3. KROK zjednotění výrazů:

$$\Omega = \{x \in (a, b); 0 < y < f(x)\},$$

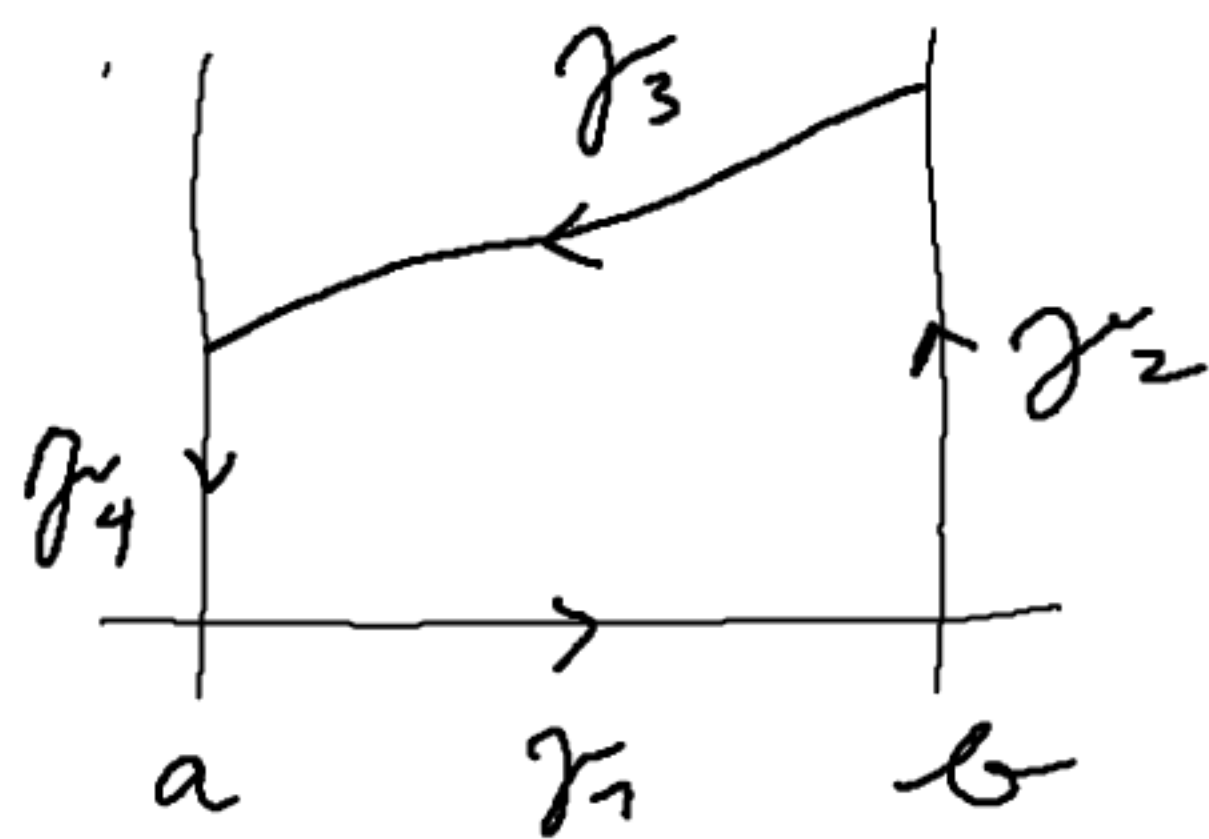
kde $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ je C^1 fce

manic BUNO $F_1 = 0$, tj. $\underline{F} = (0, F_2)$,

tj. cillem je

$$\int_{\Omega} \frac{\partial F_2}{\partial y} dx dy = \int_{\partial\Omega} F_2 m_2 ds$$

gdle $\partial\Omega = \gamma_1 \oplus \gamma_2 \oplus \gamma_3 \oplus \gamma_4$

ad P.S. $\int_{\gamma_{2,4}} = 0$, nebot $\underline{m} = (\pm 1, 0)$
tj. $F_2 m_2 = F_2 \cdot 0 = 0$

γ_1 ... $\underline{m} = (0, -1)$, tj. $m_2 = -1$

$$\underline{\varphi}(x) = (x, 0), x \in [a, b]$$

$$\underline{\varphi}'(t) = (1, 0), \text{ a tedy } \|\underline{\varphi}'(t)\| = 1$$

$$\text{pro } \forall t \in (a, b)$$

$$\int_{\gamma} F_2 m_2 ds = \int_a^b F_2(\underline{\varphi}(t)) \cdot \|\underline{\varphi}'(t)\| dt$$

$$= \int_a^b F_2(t, 0) dt$$

$\gamma_3 / \dots \underline{\varphi}(t) = (t, f(t)), t \in (a, b)$

$$\underline{\varphi}'(t) = (1, f'(t))$$

$$\underline{T}(\underline{\varphi}'(t)) = \frac{\underline{\varphi}'(t)}{\|\underline{\varphi}'(t)\|} = \left(\frac{1}{\|\underline{\varphi}'(t)\|}, \frac{f'(t)}{\|\underline{\varphi}'(t)\|} \right)$$

$$\underline{n}(\underline{\varphi}(t)) = \left(\frac{-f'(t)}{\|\underline{\varphi}'(t)\|}, \frac{1}{\|\underline{\varphi}'(t)\|} \right)$$

$$m_2(\underline{\varphi}(t))$$

a seedy:

$$\int_{\gamma_3} F_2 m_2 ds = \int_a^b F_2(\underline{\varphi}(t)) \cdot \frac{1}{\|\underline{\varphi}'(t)\|} \cdot \|\underline{\varphi}'(t)\| dt$$

$$= \int_a^b F_2(t, f(t)) dt.$$

CELKĚNĚ TĚDY: P.S. = $(t \leftarrow x)$

$$= \int_a^b F_2(x, f(x)) - F_2(x, 0) dx.$$

$$L.S. = \int_{\Omega} \frac{\partial F_2}{\partial y} dx dy \quad \left(\begin{array}{c} \text{Fuliniho} \\ \text{věta} \end{array} \right)$$

$$= \int_a^b \left(\int_0^{f(x)} \frac{\partial F_2}{\partial y}(x, y) dy \right) dx$$

||

$$\left[F_2(x, y) \right]_{y=0}^{y=f(x)}$$

$$= P.S.$$

Věta 19.7. [Green.] Necht' $\Omega \subset \mathbb{R}^2$ je
"rozumná" oblast, $G: \bar{\Omega} \rightarrow \mathbb{R}^2$ je C^1 .

necht' $\partial\Omega$ olíh' kolem Ω v kladném
směru. Pak

$$\int_{\Omega} \operatorname{rot} \underline{G} \, dx \, dy = \int_{\partial\Omega} \underline{G} \cdot \underline{ds}$$

TRIK polož $\underline{F} := (G_2, -G_1)$

$$\text{tj. } F_1 = G_2, F_2 = -G_1$$

... aplikuj Větu 19.6. (Gauss)

$$\begin{aligned} \text{L.S. } \operatorname{div} \underline{F} &= \frac{\partial F_1}{\partial x} + \frac{\partial F_2}{\partial y} = \frac{\partial G_2}{\partial x} - \frac{\partial G_1}{\partial y} \\ &= \operatorname{rot} \underline{G} \end{aligned}$$

$$\text{P.S. } \underline{F} \cdot \underline{m} = F_1 m_1 + F_2 m_2$$

$$= G_2 T_2 + (-G_1)(-T_1) = \underline{G} \cdot \underline{T} = \underline{G} \cdot \underline{ds}$$

$$\text{neboť } \underline{m} = (m_1, m_2) = (T_2, -T_1)$$

Věta 19.8. Nechť $\Omega \subset \mathbb{R}^2$ je jednoduše souvislý oblas, $\underline{F}: \Omega \rightarrow \mathbb{R}^2$ mády C^1 .
 Nechť $\text{rot } \underline{F} = 0$ v Ω . Pak $\underline{F}$ má v Ω potencial.

dk. díky Věte 19.4. a předchozímu pozorování souč uberát:

$$\int_{\omega} \underline{F} \cdot \underline{ds} = 0, \text{ kde } \omega \subset \Omega \text{ je dané}$$

němžé křivka

omezí $\mathcal{O}$ „místě“ ω , tj. omezenou
 oblas s.ř. $\partial \mathcal{O} = \omega$

Ω jednoduše souvislý $\Rightarrow \mathcal{O} \subset \Omega$,
 a tedy $\underline{F}$ je C^1 na
 okolí $\bar{\mathcal{O}} = \mathcal{O} \cup \omega$

Věta 19.7.
 (Green)

$$\Rightarrow \int_{\omega} \underline{F} \cdot \underline{ds} = \int_{\mathcal{O}} (\text{rot } \underline{F}) \, dx \, dy$$

||
0

||
0

Průběh. $\underline{F} = \left(\frac{-y}{x^2+y^2}, \frac{x}{x^2+y^2} \right)$

$$\Omega = \mathbb{R}^2 - \underline{0}$$

podmínka: $\underline{F} \in C^1(\Omega)$,

$$\text{rot } \underline{F} = \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{x}{x^2+y^2} \right) + \frac{\partial}{\partial y} \left(\frac{y}{x^2+y^2} \right)$$

$$= \frac{y^2 - x^2}{x^2+y^2} + \frac{x^2 - y^2}{x^2+y^2} = 0$$

lečť množ: $\gamma \subset \Omega$ kružnice $\odot$

$$\underline{\varphi}(t) = (\cos t, \sin t), t \in [0, 2\pi]$$

$$\int_{\gamma} \underline{F} \cdot \underline{ds} = \int_0^{2\pi} \underline{F}(\underline{\varphi}(t)) \cdot \underline{\varphi}'(t) dt$$

$$= \int_0^{2\pi} \underbrace{(-\sin t, \cos t) \cdot (-\sin t, \cos t)}_{\equiv 1} dt = 2\pi$$

$\Rightarrow \underline{F}$ nemá v Ω potenciál

(chybí jednoduchá souvislost - !!)